

Иконом Йоан ***КАРАМИХАЛЕВ***

МОЛИТВА

Господи, Ти отвърни лицето си от мене,
нека просбите ми за слуха Ти да са чужди,
щом, когато паднал на колене,
аз те призовавам само в нужда.

КАЛ

„Светът е кал.“
Дж. Леопарди

Когато има толкоз много кал,
която едва ли не във всичко
припознавам,
ще почна, може би да се съмнявам
дали снегът действително е бял.

Когато има толкоз много кал
навсякъде, почти на всяка прека,
когато има толкоз много кал,
а няма кой да сътвори човека.

„И като излезе от кораба, Петър тръгна по водата“
(Мат. 14:29)

Не е лесно
да излезеш от рибарския кораб
и да тръгнеш по гърба на вълните,
подмятани от насрещния вятър,
изоставил на брега на уюта
полупразните мрежи,
с които си закърпвал прехраната,
без да знаеш
ще протегне ли някой ръка
на вика ти за помощ,
когато страхът ти те хвърли
в морската бездна,
ще утихне ли вятърът,
разпенващ вълните?

„ЩОМ НЯМАМ ЛЮБОВ НИЩО НЕ СЪМ“

Прозрели тайните на битието,
препълнени с възможни знания,
раздали придобитото имане,
а от света самите ние придобити,
изстинали след горенето
са не само телата ни.

Звъни медта, отеква
в преместената планина.

Електронно издание на адрес: **vestnikiskri.com**
Издава свещ. Лъчезар Лазаров, отговорни редактори Снежана Костадинова, Боян Балкански. С. Искрец
Тел. за връзка – **0885987833**. Моля, изпращайте материали на електронен адрес: **vestnik_iskrec@abv.bg.**
Ползвани сайтове:

ISSN 2738-7798

Йскри в Йскрец словесното огниво. И сее във душата светлина. Сеяч е то на дефицитно слово, разнасящо човешка топлота.
П. Пеев

ИСКРИ

СТРАНИЦИ ЗА ПРАВОСЛАВИЕ И КУЛТУРА. Брой 29, ДЕКЕМВРИ, 2021 г.

СВ. ВАРВАРА

„Езическите идоли са сребро и злато, дело на човешки ръце: имат уста, ала не говорят, имат очи, ала не виждат; имат уши, ала не чуват, и в устата им няма дихание. Подобни на тях ще бъдат ония, които ги правят, и всеки, който им се надява.“[1]

В блясъка на чистите снежни декемврийски дни, пречистени и от въздържанието на поста, ние посрещаме най-светлите християнски празници. Църквата ни напомня за тях още от Въведение Богородично, когато започват да се пеят Рождественските катавасии.[2] Тяхната мелодична напевност, съчетана със зимния пейзаж навън, привнасят трепет в душите ни, и една особена празничност, която не е от този свят.

Разбира се, че тази небесна радост, произтичаща от трепетното очакване на Рождественското тържество, могат да усетят само ония, които при всеки повик на църковната камбана се озовават в храма, където се подготвя това небесно и земно празненство.

Суетността около Коледа, разноцветните светлинки и празничната украса са само един дребен, човешки и светски отобраз на Божието чудо, на Небесната радост и Витлеемската звезда, която трябва да изгрее с невеществената си светлина не другаде, а дълбоко в душите ни!

Още в началото на месеца светата ни Църква празнува паметта на двама отличени светци – света великомъченица Варвара и преподобни Йоан Дамаскин. Техните жития са твърде поучителни. Много са примерите за подражание, които ще открием в тях**.** ***Продължава на стр.2***

1. *Псалтир 143: 15,16,17,18*
2. *Празнични песнопения от Утренята.*

Неслучайно в началото си припомняме някои стихове от 134 псалм, където се говори за бездушните езически богове, за идолите. Псалмопевецът, величаейки единия и истински Бог, споделя че идолопоклонниците са също като своите измислени божества – празни и лишени от разум. Това е така, защото суеверието е обзело техния разсъдък и е изпълнило душите им.

Нашето време предлага много съвременни идоли, от които ние сме запленени. Такъв е и себеидолът. Привлечени и придобити от земното и веществено, ние лесно забравяме истината за Бога и човека. Вярата и поклонението на земните богатства, които молци разяждат и крадци подкопават и крадат, ни погубва, защото сърцата и умът ни са там, където е и богатството ни.

Не тъй е било с девойката Варвара. Тя до пълнолетие била пазена от богатия си баща далеч от света. Затворена в една висока кула, за да не усеща липсата на общуването, тя имала на разположение възпитатели и прислуга. В нейното житие се казва, че тя била неземно красива. И въпреки, че имала своите богато украсени стаи и всякакви богатства, нейният взор бил отправен през каменните прозорци на замъка далеч сред природата и нагоре – в небесния лазур.

Възпитавана в езическите знания, душата ѝ, изпълнена с чистота и недокосната от света, по неузнаваем и чудесен начин достигнала до Бога.

При вида на красивите природни картини, които се откривали пред очите ѝ, тя разсъждавала: *„Чия ръка е създала всичката тая красота?“*. Нейните възпитателки и говорели за езическите богове, които уж сътворили света и вселената. Но Варвара отговорила: *„Не може всичко това да е създадено от боговете, на които ние се кланяме! Те сами са творения на човешки ръце, направени са от злато, сребро и камък и нямат ни чувство, ни разум. Навярно има истински Бог, Който е създал небесата, основал земята, Който осветлява цялата Вселена чрез лъчите на слънцето, чрез сиянието на луната, чрез блясъка на звездите, а земята украсява с дървета и цветя и оросява с реки и извори. Навярно има един Бог, Който всичко поддържа, всичко оживява и всичко управлява“.*

Баща ѝ, който сам бил езичник, не познавал божествената мъдрост. Когато дъщеря му пораснала, той започнал да я наставлява към женитба, но тя не искала да чуе за това. Тогава на него му хрумнало, че не трябва да я държи повече далеч от света, а точно обратното – да я остави на воля да прави каквото си пожелае, за да последва примера на своите връстнички и да се ожени. Станало, обаче съвсем друго. Господ не оставил своето чедо на произвола на съдбата, както това сторил баща ѝ. Случило се, че тя чула разказа за Христос, Синът Божии, който станал човек и претърпял страдание и смърт, за да спаси човечеството от оковите на смъртта. Сърцето на девойката отдавна жадувало за истината и с неописуема радост приело благата вест за спасението, и се изпълнило с вяра и пламенна любов към Бога. Тя намерила своя Жених, но не сред многото кандидати, които идвали да искат ръката ѝ, а в лицето на Христос. Пожелала да се кръсти и скоро това желание било изпълнено. В Илиопол дошъл от Александрия християнски свещеник. Той ѝ обяснил християнския закон, подготвил я да приеме св. Кръщение и я кръстил. От тук на сетне сам Христос я повел по пътя на светостта – в девство и благочестие.

По онова време езичниците считали християнството за безумие. Те въобще не разбирали как някой може да се откаже от богатствата на този свят и да се поклони на Човека, който е бил разпънат на кръст и позорно умрял на него. И когато Варвара споделила с баща си новината, че е приела християнско кръщение, и желае да води благочестив живот в Христа, той така се разгневил, че започнал да я бие и с ожесточение я заключил в една тъмна стая.

Така започнали спасителните страдания на девойката, чиито роден баща, заедно с управителя на оная страна, я предали на най-сурови мъчения, за да се отрече от православната си вяра. Вместо това, Варвара с още по-голяма надежда в Христа казвала:

– Славя моя Бог и съм готова да стана жертва за Неговото име, защото той единчък е истински Бог, Който е създал небето и земята! А вашите богове са лъжливи, и суетна е надеждата ви на тях.

Множество пъти мъчили преданата Христова невеста, но тя понасяла всички страдания с Божието име на уста, в постоянна молитва. А той изцелявал раните ѝ. Накрая, като видели, че няма полза от мъченията, осъдили Варвара и изповядалата заедно с нея християнската си вяра Юлиана, на смърт. Жестокият езичник Диоскор – нейният баща, лично изпълнил присъдата над дъщеря си. Това се случило в гр. Илиопол в началото на четвъртия век. Така се изпълнило над св. Варвара казаното в Писанието: *"И брат брата ще предаде на смърт, и баща чедо"* (Мат. 10:21)

Още в същия ден гръм ударил двамата мъчители Диоскор и Мартиан – управителят на страната. Дееписателят казва, че те веднага изгорели, така че и останките им не могли да намерят.

Телата на светите мъченици били погребани от един благочестив християнин, който построил над тях църква. Там ставали много чудеса и изцеления. Днес мощите на св. великомъченица Варвара почиват в гр.Киев, а една малка частица от тях се намира в софийския храм „Преображение Господне“ в кв. Лозенец.

По-късно живял преп. Йоан Дамаскин, в седмия век, когато Сарацините завладели гр. Дамаск. През онези векове в града имало много християни. Те били погубвани от завоевателите, но с едно семейство, по Божието провидение, те постъпили иначе. Помилвали ги, не им отнели имота, дори Сарацинският халиф назначил мъжа на важна длъжност в града. Това бил бащата на преп. Йоан.

Продължава в бр. 30

Ген. Георги ***ПЕТРОВ***

„ЧЕРВЕНИЯТ ПОП“ – КАКВО НЕ ЗНАЕМ ЗА НЕГО

За единствения индивидуален герой в поемата „Септември” на Гео Милев сме чели и представата ни за него е, че той е един изключително смел човек. Но с какво можем да допълним неговия образ?

Поп Андрей е историческа личност. Роден е през 1879 г. в семейството на Игнат Попдимитров и Мария. Детството му като на всяко българче преминава в труд на полето. Самообразова се, обича да чете книги по ветеринарна медицина и агрономство. Макар и млад, за съселяните си той е лекар, агроном, учител. По-късно по настояване на майка си става свещеник и живее в село Сливовик, област Монтана. Притежава 30 декара земя. През седмицата работи на полето, а в неделя служи Св. Литургия в черквата. В Балканската война е военен свещеник. След нейния край се премества със семейството си да живее в село Медковец, област Монтана. Медковчани го търсят за съвети и той им е полезен със своите познания. Съселяните му с любопитство и страх го наблюдават как свива барут в хартия, привързва го с тънки върви за пръчици и ги поставя в дулата на карабини. Тях дава на добри стрелци. Стрелба. Градоносните облаци са разбити. Реколтата е спасена. Така всяка година попът се готви за борба с градушките, като сам прави стотици ракети в чифлика си. За тия му деяния се заговорва в цялата околност.

На поп Андрей е идеята за създаване на първия язовир в Медковец. Всички отиват на края на селото и прегражда селската бара. Селяните обичат попа заради знанията и дързостта му. Той е не само свещеник, но и инженер, техник, агроном, макар че не е завършил дори гимназия. Чете много, научава новостите по света.

През 1915 г. по време на Първата световна война е изпратен в село Салаш (Белоградчишко). Не след дълго получава заповед от владиката да утрои таксите за църковните обреди. Категорично отказва и е наказан заради непокорството си (*И заради идеологически разминавания.* ***Бел. ред.*****).** Изпратен е за шест месеца в

Преображенския манастир до Търново. След едномесечен престой в него, се прибира пеш при семейството си. А то е голямо – 9 деца и един правнук, Андрейчо.

Свещ. Андрей е участник в Септемврийския бунт от 1923 г. Въстаниците говорели за „попа с топа”. За погрома и за съдбата на участниците във въстанието знаем от историята и от литературата. Какво се случва с поп Андрей? Къщата и чифликът му са запалени. На близък до Медковец ж. п. прелез нощен патрул го арестува. На гарата го предава на военните. Омотават го с едно конопено въже около гаров фенерен стълб. На 30 септември още рано сутринта цялото село вече е научило, че поп Андрей е хванат от властите. По нареждане се бие барабанът – всички да излязат на гарата, за да видят как ще бъде съден попът, а неговата присъда е смъртна. Той е преместен на стотина метра зад ж.п. гарата, където е издигната бесилка на телеграфен стълб. Поп Андрей сам слага въжето на шията си. Момент – по думите на поета – „велик, сюблимен, и непостижим”.

Години по-късно знаменосецът на конна чета през 1923 г. в Медковец Софрон Влашки си спомня: „Гостът стоеше на 5-6 метра и ни наблюдаваше търпеливо. Чак после разбрах че е Гео по перчема. Трябваше веднага да решим в чий дом да го заведем. Тогава полицията ни следеше зорко. Андрей Симеонов предложи да отидем у дядо Игнат, бащата на Червения поп. Дядо Игнат ни прие с думите: „А бе за моя лудия син, един ден историята ще пише.”

И още: „Евтим Пандурски отиде на гарата преди нас, да разузнае и да купи билет за Гео. Аз изпратих поета до гарата. Гео Милев ме попита къде точно е обесен попът и аз му показах телеграфния стълб зад гарата.”

Септемврийският бунт[1] 1923 г. и неговият погром, участниците в него, поп Андрей – всичко това е история, която сме длъжни да знаем и съхраним във времето. †

1. Септемврийските бунтове през 1923 г. са неуспешен опит за сваляне режима на ***Демократическия сговор*** *(партийна коалиция), установен с Деветоюнския преврат по-рано през същата година, и срещу неговите водачи Кимон Георгиев, Венелин Ганев, Георги Данаилов и Тодор Влайков. Организирани са от Коминтерна в Съветска Русия, а осъществени от БКП. В безредиците са загинали между 5 000 и 20 000 души, като повечето са жертви на т. нар. „шпицкоманди“ – паравоенни организации, сформирани доста често от самозванци, като в някои случаи причина за насилията са лични отмъщения и политически конфликти, които не са свързани пряко с бунта, особено в Северозападна България. През бунта лидерите на БКП бягат в Сърбия. (****Бел. ред.****)*

*Петър **ВУТОВ***

И НА ТОЗИ МУ ОТСВИРИХ

Разказ

Смрачаваше се. Птиците все още се чуваха, но някои започнаха да заемат своите места за нощувка. Щурците вече бяха се „строили“ и свиреха своето „цър-р-р, цър-р-р...“ На Гагановец захладня. Камен закачи косата на един бук, взе си торбичката и започна да се спуска по стръмната, криволичеща като змия пътека към селото. Разстоянието не беше малко, вземаше се за около час, час и половина. Той трябваше да побърза, за да вземе хляб за вечеря.

Животът беше труден. От работа Камен тръгваше за планината да върши земеделската си работа. Умора все още не усещаше. Тя щеше да се появи много по-късно, на стари години.

От малък беше свикнал на труд. Работеше като ратай в село Бов, за да може да изхранва немалкото семейство – още двама братя и родителите си. След казармата се задоми, но и в това не му провървя. Добре, че си беше намерил стабилна работа, в редиците на БДЖ, та поне за пари не се мъчеше. Един нещастен брак – съпругата и детето умират при раждането. Във втория брак съпругата също умира, но оставя четиригодишно момиченце. Следва трети брак, от който има и момче. Има две крави, които служат за всичко – и за оран, и за млеконадой. Кое по-напред. Добре, че кравите бяха една от най-издържливите породи – сиво искърско говедо, та не бяха придирчиви.

Камен наближаваше селото, когато лампите започнаха да светват, но въпреки това магазините още работеха. Те не бяха много, но в тях се продаваше всичко. За тях се грижеше кооперация „Селянин“, която беше една от добрите в района. Без да си ходи до вкъщи, Камен направо влезе в магазина. Пари имаше в себе си...

– Е-е-е, добре че заварих отворено! Дай ми един хляб, че няма какво да ядем тази вечер.

– Не мога да ти дам хляб, защото започнах да продавам зарзават. Ръцете ми са мръсни вече.

– Няма значение. Дай да има нещо, да напълниме гърлата.

– Казах ти – не може! Хляб никакъв няма да ти дам.

– Хляб и вода никога не се отказват, грехота е от Бога! Затова ли тичам от Гагановец, да не мога да си взема и един хляб.

– Казах ти, не може. Ако искаш чушки, ще ти дам.

Камен, просълзен, с наведена глава напусна магазина и си отиде вкъщи, като си повтаряше: „Боже, докога ще ходи проклетията по този свят!“.

Магазинерът не беше титулярния за този магазин. Там беше назначена неговата съпруга, но той често, без да има това право, защото беше без здравна книжка, заставаше зад щанда и продаваше. Цялото село беше пропищяло от него. Беше голям доносник, а освен това сам си съчиняваше някои неща и се заканваше на всеки да го изпрати на „курорт“ в Белене. Много пъти се беше заканвал и на Камен, без да има никаква причина за това. Добре, че зетят му беше първи братовчед на Камен, та не позволяваше. Като се случеше някой да бъде освободен от Белене, той тичаше да провери защо са го освободили и настояваше да го върнат отново там.

Още от младини той беше залюбил чашката с мастика и не се делеше от нея. Казват, че само един път се напивал в живота си и след това само поддържа нивото на пиянството... Никога не успя да изтрезнее, нито физически, нито умствено. Беше стигнал до такова положение, че никакъв бацил не го хващаше, освен цирозата, която разяждаше черния му дроб. Това казваха докторите, а хумористите с насмешка казваха, че в „неговото спиртообръщение се показвало и малко кръв“.

Замина си твърде млад, ненавършил 40 години. Отиде си от този свят един демон, който беше надарен със злоба с пълни шепи. Отиде си, за да се спре направо в деветия кръг на ада.

Близките му го оплакаха, останалите се радваха и то тайно, да не би демонският му дух да се върне и да ги изпрати отново в Белене.

Камен, който от много години беше музикант, като се прибра вкъщи, удовлетворен въздъхна с думите: „И на този му отсвирих...“ †

*Кирил **ДОНЧЕВ***

ИМА ЛИ ПАМЕТ ВОДАТА

Разказ

Ввъзрастният човек често присяда на пейката край „Мраморната чешма“. Ромонът на бистрата вода, бликаща от трите медни чучура, събужда у него спомена за детските му години, прекарани като пастирче в „Магарешника“. Така хората наричат тази сляпа долина, обрасла с трева, гъста и остра като четка от изкуствен косъм. Пасат я само конете и магаретата. Останалите тревопасни я избягват, защото се набива между зъбите им. Малките реки, които лъкатушат през „Магарешника“, са естествен водопой за животните, пладнуващи около тях.

Любимо място на малкия пастир беше „Царечки кладенец“, от който водата блика като фонтанче, бисерно бистра и студена като от хладилна камера. С тая „вълшебна“ вода наквасваше коравия комат хляб и това беше най-вкусния му обяд. Понякога си правеше „студена попара“ със сиренце, което си носеше в малка торбичка от домашно изтъкано конопено платно. Сиренето никога не се разваляше, колкото и дълго да престоява в нея.

Много хора от този край са наясно откъде идва водата на селските извори. Малцина обаче знаят, че тази вода извира два пъти, веднъж от южния скат на „Козница“, и втори път – западно от селото.

Белокосият и брадат дядо с вид на древен мъдрец, от дете познава тези места, както и „Врелото“, където увира водата. Той има усет за невидимите неща и може би е единственият, който разбира езика на водата, с която го свързва дългогодишно познанство…

Тригодишният му внук често го питаше защо се застоява толкова дълго край чешмата. „Говоря си с водата, дядовото“ – усмихваше се старецът. Малкият човек недоумяваше как се говори с водата и приемаше на шега думите му. „А може ли и аз да поговоря с нея?“ – любопитстваше внукът и все по-често го придружаваше до чешмата. Въртеше любопитни очички ту към чешмата, ту към безмълвните устни на дядо си. „Дядо, защо не чувам какво си говорите? Залъгваш ли ме?“ „Не те лъжа, детето ми, този разговор е мълчалив и не всеки може да го разбере“ – погалваше го по главичката той.

Един ден предупреди внучето, че ще останат по-дълго при чешмата, тъй като „Слънчевата капка“ ще им разкаже приказка за нейното пътешествие…

„На „Царечки кладенец“ – започна тя – за пръв път видях белия свят. Впечатли ме гордия стан на „Царечка могила“, скалния венец на „Кваснико“, тучните поляни на „Каравида“ и „Гърбесан“. Не ми се тръгваше от това място, но жаждата ми да опозная макар и част от многообразния и широк свят, ме призова да тръгна на дълго и пълно с неизвестности пътешествие.

С веселите мои сестрички се понесох по лъкатушещата рекичка в подножието на „Царечка могила“ и не след дълго се озовах в уникалното „Врело“ – губилището, където водите потъват в ненаситната земна гърловина, за да поемат по тъмния и невероятен път на подземната река. Този причудлив и опасен път е осеян от всевъзможни лабиринти и пещери, тесни проходи и подземни езера. Той по своему е красив, но непрогледната тъмнина прави красотата му сурова и злокобна, а пътуването – кошмарно и уморително. Краят му е увенчан с бистрия извор край „Душнико“, западно от с. Искрец, където водата извира за втори път. Тук можех да си отдъхна от изнурителния път под земята, да се насладя на неповторимата красота и здравословния климат на Искрецката долина, бавно и с приятни усещания да се придвижа до Искъра, който ме поведе по дългия и чуден път през живописното Искърско дефиле, блестящо описано от известните класици на българската литература. Така стигнах до „тихия бял Дунав“, чиито води бавно ме понесоха към лазурното Черно море. Възхити ме необятната морска шир. Тук под галещите слънчеви лъчи имах възможност да се отпусна и отдам на пълноценна почивка. Изведнъж се почувствах лека и ефирна. Полетях устремно нагоре към небесната вис. Скоро се озовах върху голям и пухест облак. Струваше ми се, че не съм същата. Можех да погледам земята от високо. За пръв път от тръгването ми на това пътешествие усетих носталгията по родния край. За щастие след няколко дни задуха силен източен вятър и подкара облаците на запад. Прекосих по дължина почти цяла България и изведнъж … о, чудо! Видях долу моята „Царечка могила“ и любимия „Царечки кладенец“. Заплаках от радост и умиление. Безкрайно щастлива поех към земята, към мястото, от което бях тръгнала. Така разбрах, че независимо накъде си тръгнал и колко път си извървял, рано или късно силното желание може да те върне на същото място. От моите посестрими разбрах, че и те са преживели почти същото, а хората наричат това кръговрат на водата …“

В къщи дядото „преведе“ приказката на внучето, което я изслуша с голямо внимание, и пожела да научи още приказки за водата.

В един топъл пролетен ден възрастният човек отново бе приседнал на пейката край чешмата. Спря лъскава кола със софийски номер. От нея слязоха момиче и момче с намерение да си налеят вода в пластмасовите бутилки, които носеха.

Продължава на стр. 4

ИМА ЛИ ПАМЕТ ВОДАТА

От стр. 3

– Дядо, днес водата ви е много мътна – обърна се момичето към дядото.

– Валял е силен дъжд в Балкана, откъдето идва водата. Дайте бутилките да ви налея – приближи той към тях. Поднесе бутилката към чучура и от него потече бистра като сълза вода.

– О, Боже, този човек е вълшебник – подскочи радостно момичето.

– Водата просто се е оттекла – недоверчиво възрази момчето и подложи своята бутилка под чучура.

Водата отново потече мътна. Старият човек взе бутилката и я напълни с чиста и бистра вода.

– Не разбирам какво става – учуди се момчето.

– Ние с тази вода сме стари познати, бих казал приятели. Помни ме от детските ми години. Това обяснява всичко – засмя се човекът.

– Но ние и друг път сме наливали вода от тази чешма. Би трябвало да познава и нас – каза момчето.

– Водата трудно се доверява, млади момко. Много време е нужно, за да разбере човек езика на водата и да повярва в нейната памет. Паметта на водата е неподвластна на времето и разстоянията. Тя е вечна като живота и нищо не иска от нас. Стига ѝ да я обичаме и пазим, защото без нея няма живот. Освен памет, водата има и своите тайни, които учените напразно се опитват да разгадаят. Много лекари хомеопати твърдят, че силата на хомеопатичната медицина се дължи на силата и паметта на водата. Японски учени доказват, че ако върху водата се въздейства с мисли, думи или с музика, тя променя своята структура. Както е известно, основната съставна част на човешкия организъм е водата. Това донякъде обяснява връзката между човека и водата, връзката между тяхната памет. Механизмът на въздействие, обаче, все още не е известен. Руски учени опитно са доказали, че върху водата може да се въздейства и дистанционно. Докато учените спорят и правят своите научни изследвания върху проблема за паметта на водата, народът просто и мъдро е казал: „Дето е текло, пак ще тече“ – заключи кратката си беседа възрастният човек и им пожела лек път. †

Свещ. Л. Лазаров

КУКУВИЦА

Разказ

По ръбатата снага на Понора често се срещат причудливи скални форми в най-различни цветове, има и много големи сипеи. Между тях събират водите си буйни и немирни потоци, скачат от стотици метри, а после се крият в земните недра. Другаде изблицват чисти извори. Местните балканджии твърдят уверено, най-хубавите води извират близко до сипеите. Такива има около връх Грохотен, между селата Брезе и Зимевица, и къде ли още не. А думите им за водата се потвърждават. Различен е съставът на скалните масиви, та често сред сипеите стоят монолитни скали със съвсем друг цвят, които ни земетръс ни водни стихии могат да сринат. Обикновено тях народът мъдро е нарекъл „камик“: Чърнио камик, Белио камик, Бракьов камик и т.н. А другото, дето се разсипва и свлича, пренебрежително го назовават пезуль, лискар или грамадляк!

Има едно място, дето насред сипея стои, от хиляди, а може би милиони години, един черен камък, а отдолу са се настанили горната и долната махала на малко селце, чието неблагозвучно име, по късно бе заменено с Добравица. Надвисналите разломени скали, като че тоз-час ще засипят малките къщурки разхвърляни из нагънатия и рошав склон. А той на всичкото отгоре е толкова стръмен, че когато отидеш в самото село, между къщите, разломите и скалите дори не се виждат. Може би затова жителите му никога не са изпитвали страх, че един ден цялата тая канара ще се „сурне низ стръмнината“, и ще ги отнесе безследно. Не. Те и днес най-спокойно си щъкат из дворовете, гледат си дребните животинки, когато се наложи се спускат по извития стръмен и тесен път до ширналите се ливади под Градището, извиват покрай Бранището и за няма и десет минути, вече са в цивилизацията. Все едно, че го прелитат тоя път, като някое леко и хвърковато пиле, с каквито са изпълнени храсталаците, дето са плъпнали навсякъде. И въпреки, че на някои от местните им казват по прякор „кукувиците“, самите те наричат пъстрия птичи свят в планината пренебрежително „врабчор“.

Тоя път, който извива низ стръмнината, а после през широките ливади на Бранището надолу, и по който „кукувиците“ се спускат с малките си колички, все едно го прелитат, не е много хубав. Осеян е с множество дупки и канавки, които го пресичат, и през които, ако случайно минеш с дребно автомобилче, можеш да загубиш някое от също така малките му колела. Затова „кукувиците“ заобикалят тези препятствия през самата ливада, където се минава гладко и мазно, и не е нужно да намаляваш скоростта на прелитане.

Преди време, когато те се сопнаха на стария кмет да им направи пътя, да запълни дупките и да изравни канавките, той им отговори мъдро, че те така и така са кукувици, и могат да си прелетят от всякъде.

– На вас – рече – път не ви трябва!

Те, възмутени от отговора му, повече не го питаха, ами запрелитаха с още по-голяма скорост надолу по нагънатия път, който и без друго приличаше на писта за сноуборд, но не заледена, а земна, тъй че след всеки състезател доста време се носеха кълбета прах.

Това съвременно битие и житие на работните, скромни и непретенциозни населници на високопланинското място, съвсем не било същото в миналото. Там, до старото римско селище, се заселил един турчин, който ползвал най-тучните пасбища, косял най-хубавите ливади и разоравал най-дебелитите ниви. Малко сено оставало за местните и плевните им се опразвали още през февруари. Трудно било да изхранят овчиците си, които блеели жално и едва се крепели на краката си. Котките из дворовете им били по-тлъсти и охранени от агнетата, които гладно напирали на майчините вимета, но от там се процеждала само по някоя оскъдна капка мляко.

Точно в един такъв момент, поставени в пълна безизходица, местните, сред които все още нямало „кукувици“, били принудени да похлопат за помощ на портите на другородеца с големия и хубав чифлик, чиито сеновал стенел от огромен излишък. Той, обаче, горделиво, жестокосърдечно и надменно отговарял, че ще им даде сено, когато закука кукувицата. Кому е нужно тогава сено? Когато закука кукувицата из слънчевите личави поляни агнетата заедно с изстрадалите си майки, вече скубели дребната, но сочна зелена тревица.

Едно слънчево февруарско пладне, тъкмо бил излязъл агата на чардака да се поразтъпче и не щеш ли, някъде из зад чифлика му се разнесла кукувича песен! Ку-ку! Ку-ку! Ясно и отчетливо отекнал гласът ѝ. Канарите върнали ехото, то се изтъркаляло по камъните, а ветрецът го разнесъл из цялото Градище. Тутакси дотърчал един снажен селянин и рекъл:

– Аго, чу ли кукувицата, чули я?

Турците нямали адет да се отмятат от думата си, защото в корана пише, че който лъже не вярва в аллах. Нямало какво да прави сайбията и дал на всичките стопани сено, но срещу едно условие: в замяна от всеки по една каруца дърва. Стопаните се оказали дванайсет човека и откарали дванайсет пълни каруци. Те не били толкова много, но толкова били каруците в селото. Късало се сърцето на чифликчията, но нямало накъде да ходи, въпреки, че не могъл да се начуди, каква ще да е тая кукувица през февруари, когато и един габър още не се бил разлистил.

Не минало много, постоплило се времето, селяните изхранили животните си, а по ливадите кротко пасли тлъсти агнета. Всички чакали великденските празници, после и Гергьовден, че да се понапълнят и кесиите им с по някоя пара̀ и сърцата им с радост и песни. Баш тогава решили да върнат и дължимото на техния благодетел. Впрегнали чифт волове и с най-голямата каруца отишли в гората. Натоварили я догоре с дърва, каруцата стенела, воловете едва я удържали по нанадолнището, а по нея се наредило цялото село. Плачели и нареждали, заради непосилния данък. Когато ги видял, турчинът избухнал, започнал да вика и да се кара, но – казал го е народът: сиромах човек – жив дявол. Разтоварили каруцата и – кой от къде е. На всичкото отгоре от съседната круша се чула кукувица! Погледнал чорбаджията изумен, и какво да види: едно чевръсто дете набързо се спуснало по клонестото дърво. Чак тогава разбрал от къде се взела кукувица през февруари, но вече било късно. †